

DANSKE
REVISORER

FSR*

Sundhedstilstanden i dansk erhvervsliv

SURVEY

APRIL 2015

www.fsr.dk

FSR - danske revisorer er en
brancheorganisation for
godkendte revisorer i
Danmark. Foreningen
varetager revisorernes
interesser fagligt og politisk.

OM FSR – SURVEY

FSR - danske revisorer udarbejder løbende analyser og survey, som tager udgangspunkt i aktuelle og relevante problemstillinger i revisorbranchen og i erhvervslivet mere generelt. Formålet med undersøgelserne er at sætte fokus på relevante emner og nyttiggøre den unikke viden, som foreningens medlemmer besidder. Det er tilladt at citere fra publikationen med tydelig kildeangivelse og med henvisning til FSR – danske revisorer.

OM DET SAMLEDE SVARPANEL

Panelet består af 615 revisorer fordelt ud over hele landet. Størstedelen af de deltagende revisorer arbejder til dagligt som aktive revisorer og har deres daglige gang blandt danske virksomheder. En lille del (6 pct.) arbejder i øjeblikket ikke som revisorer, men som økonomidirektører, controllers med intern revision eller lignende.

- 34 pct. af paneldeltagerne arbejder i Region Hovedstaden, 15 pct. arbejder i Region Sjælland, 11 pct. arbejder i Region Nordjylland, 23 pct. arbejder i Region Midtjylland og 16 pct. arbejder i Region Syddanmark.
- 86 pct. af paneldeltagerne er mænd, og paneldeltagernes gennemsnitsalder er 53 år
- 64 pct. af paneldeltagerne er statsautoriserede revisorer, og 36 pct. er registrerede revisorer¹.
- 47 pct. af paneldeltagerne er ansatte i en revisionsvirksomhed, mens 53 pct. er selvstændige.
- 61 pct. af paneldeltagerne reviderer virksomheder i regnskabsklasse A. 86 pct. reviderer virksomheder i regnskabsklasse B. 52 pct. reviderer virksomheder i regnskabsklasse C, og 12 pct. reviderer virksomheder i regnskabsklasse D.
- 37 pct. af paneldeltagerne arbejder i revisionsvirksomheder med mere end 100 ansatte².

OM DENNE UNDERSØGELSE

181 godkendte revisorer fra panelet har besvaret hele dette spørgeskema. Svarprocenten i denne undersøgelse er 29 pct. af det samlede panel. Der er i alt 3.807 aktive godkendte revisorer i Danmark³. De 181 respondenter svarer til en stikprøvestørrelse på 4,75 pct. af den samlede population af godkendte revisorer.

Spørgeskemaundersøgelsen er afsluttet i marts 2015.

KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til:

Anders Lau

Kommunikationschef - presse og public affairs

ala@fsr.dk

tlf: 4193 3147

¹ Ser vi på fordeling i hele populationen er 52 pct. statsautoriserede revisorer og 48 pct. registreret revisorer

² Ser vi på fordeling i hele populationen arbejder 26,4 pct. i virksomheder med flere end 100 ansatte.

³ Tal fra januar 2015

Undersøgelsen indeholder blandt andet følgende resultater:

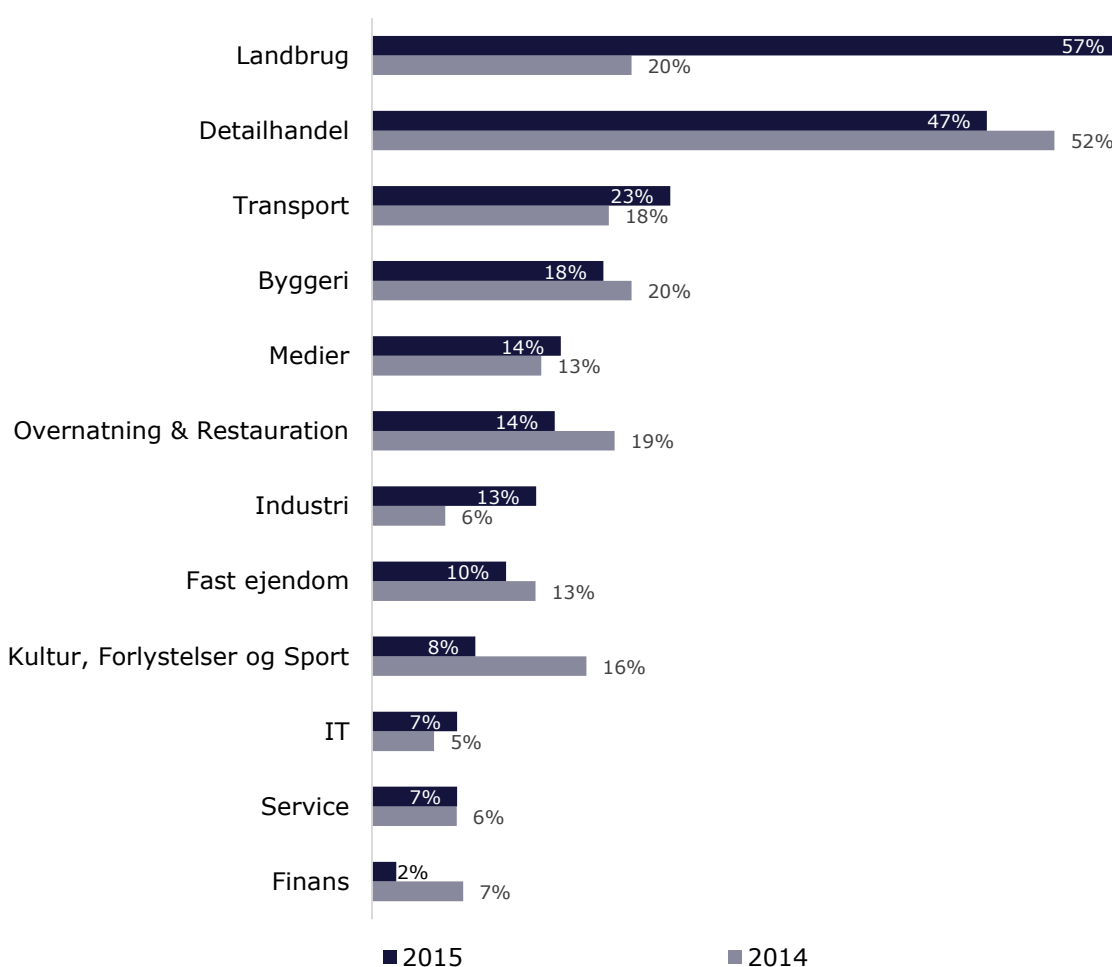
- Generelt er revisorerne i undersøgelsen mere optimistiske hvad angår virksomhedernes sundhedstilstand i forhold samme måling sidste år. Der er således en større andel revisorer i undersøgelsen, der vurderer et at virksomheder vil øge deres øget investeringer samt have et større fokus på salgs og markedsføring. Ydremere forventes der også at komme mere gang i virksomhedshandlerne.
- To ud af tre revisorer i undersøgelsen forventer, at virksomhederne vil øge deres investeringer de kommende 12 måneder. Det er især inden for områder som Udvikling og produktion, Produktudvikling og Ny teknologi, at virksomhederne forventes at øge deres investeringer.
- Hver anden revisorer i undersøgelsen vurderer, at der vil komme flere virksomhedshandler det kommende år. Styrket tro på fremtiden er hovedårsagen til den forventede stigning i virksomhedshandler det kommende år.
- Revisorerne i undersøgelsen vurderer, at der særligt inden for Landbrug er kommet flere økonomisk hårdt ramte virksomhed i forhold til sidste år. Også industrien vurderes som at være hårdere ramt end sidste år.
- Ni ud af 10 revisorer i undersøgelsen vurderer, at manglende adgang til finansiering er den største barriere for at skabe vækst. Administrative byrder og svigtende efterspørgsel på hjemmemarkedet bremser ligeledes væksten.
- Fokus på likviditetsstyring og omkostningsreduktion kender tegner de virksomheder, der har klaret sig bedst de seneste tre år. To af tre revisorer peger på disse faktorer, som kendetegnende for de bedste virksomheder.
- Godt otte ud af 10 revisorer i undersøgelsen vurderer, at der i høj grad/i nogen grad er uforløst et produktivitetspotentiale i danske virksomheder. Det er især i produktionen og i produktionsprocesserne, at der er et uforløst produktivitetspotentiale.

Landbruget hårdest ramt i 2015

Samlet set er sundhedstilstanden i dansk erhvervsliv med enkelte undtagelser nogenlunde på niveau med året før. Halvdelen af alle brancherne i undersøgelsen har ifølge revisorerne fået flere /mange flere virksomheder, der er ramt økonomisk hårdt i forhold til sidste år. Mens det modsatte gør sig gældende for den anden halvdel af brancherne i undersøgelsen.

Figur 1: Vurderer du, at der er kommet flere eller færre økonomisk hårdt ramte virksomheder i følgende brancher i forhold til samme tid sidste år? (n=190)

Sammenfatning af hvor mange af respondenterne der enten har svarer flere/mange flere

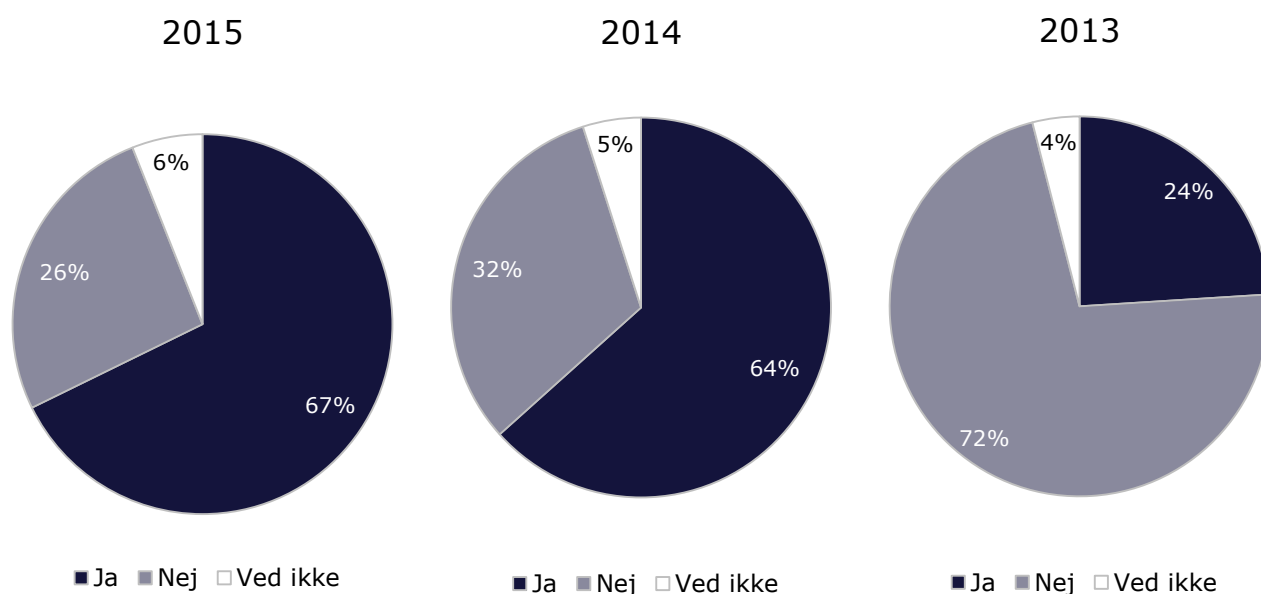
Landbruget skiller sig markant ud ved at 57 pct. af respondenterne vurderer, at der er flere /mange flere landbrug, der er hårdt ramt af krisen. Året før var det tilsvarende tal 20 pct. Altså mere end dobbelt så stor en andel som året før. Industrien er en anden branche, der vurderes at have fået flere økonomisk trængte virksomheder i forhold til året før. 13 pct. af revisorerne vurderer således, at der er flere virksomheder, der er ramt i industrien mod seks pct. i 2014. Andre brancher, der vurderes at have fået lidt flere økonomisk trængte virksomheder er: Transport, IT, Medier og Servicebranchen.

Til gengæld er der lidt bedring at spore i ellers hårdt ramte brancher som detailhandlen, byggeriet og overnatning og restauration. 47 pct. af revisorerne vurderer, at der er flere/mange flere trængte virksomheder i detailhandlen mod 52 pct. året før. I byggeriet er den tilsvarende andel faldet fra 20 pct. i 2014 til 18 pct. i 2015. Mens overnatning og restauration er faldet med 5 pct. point fra 19 pct. i 2014 til 14 pct. i 2015.

Forventet stigning i investeringslysten

To ud af tre (67 pct.) revisorer i undersøgelsen forventer øgede investeringer de næste 12 måneder. Dermed fortsætter den positive trend fra året før, hvor 64 pct. forventede øgede investeringer. På bare tre år er forventningerne til virksomhedernes investeringer således steget med hele 43 pct. point. Stigningen varslar godt for dansk erhvervsliv, fordi udviklingen i investeringerne har stor betydning for fremtidig produktion, vækst og beskæftigelse.

Figur 2: Forventer du generelt, at virksomhederne vil øge deres investeringer de kommende 12 måneder? (n=181)

De revisorer, der forventer øgede investeringer er blevet spurgt til, hvilke områder de især forventer at virksomhederne vil investere i de næste 12 måneder. Som det fremgår af figuren nedenfor, er det især områder som udvikling af produktionen (48 pct.), produktudvikling (47 pct.), og ny teknologi, som forventes at tiltrække investeringer de kommende 12 måneder. Derimod forventes investeringerne ikke i særlig høj grad at tilfalde områder som forskning og udvikling (6 pct.) eller investeringer i aktiver som fx ejendomme.

Tabel 1: På hvilke områder vurderer du, at virksomhederne især vil øge deres investeringer?
(Angiv maks. 3 svar) (n=124)

Udvikling af produktionen	48%
Produktudvikling	47%
Ny teknologi	45%
Forretningsudvikling	40%
Markedsføring	32%
Opkøb	24%
Personale	20%
Investeringsaktiver (ejendomme mv.)	8%
Forskning og udvikling	6%
Andet (angiv gerne):	0%
Ved ikke	1%

En tredjedel af revisorerne i undersøgelsen ser mere sort på investeringslysten de kommende 12 måneder. Den helt store forklaring skal findes i, at det fortsat vurderes at være svært at få adgang til finansiering. Hele 87 pct. af revisorerne i denne gruppe peger på manglende adgang til finansiering, som forklaringsfaktor. Derudover er det også vurderingen, at der fortsat er mange risici i markedet (44 pct.) og problemer med at tiltrække investorer (33 pct.). Forhold, der bidrager yderligere til at dæmpe investeringslysten.

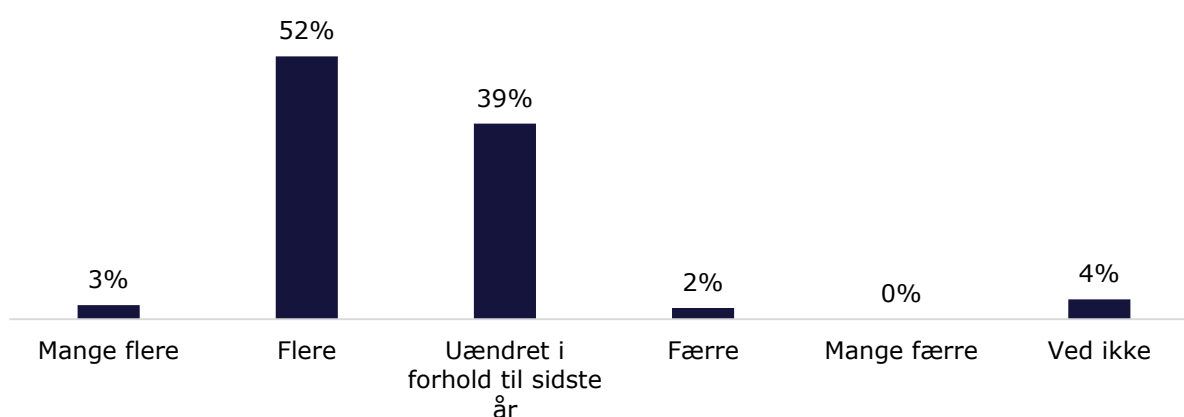
Tabel 2: Hvad vurderer du er baggrunden for, at virksomhederne ikke vil øge deres investeringer? (Angiv max 3 svar) (n=48)

Kan ikke få adgang til finansiering	88%
For store risici i markedet	44%
Kan ikke tiltrække investorer	33%
Manglende tro på fremtiden	31%
Ikke behov for øgede investeringer	21%
Andet (angiv venligst):	4%
Ved ikke	0%

Omfanget af virksomhedshandler tager til i 2015

Omfanget af virksomhedshandler er en anden god målestok for aktiviteten og investeringerne i dansk erhvervsliv. Hvis der fx er udsigt til flere generationsskifter, fusioner eller lignende kan det ses som et udtryk for en spirende investeringslyst. Også her er der positivt nyt fra revisorerne. Hver anden revisor vurderer således, at der vil være flere/mange flere virksomhedshandler i 2015 end året før. En stor andel (37 pct.) vurderer dog, at omfanget af virksomhedshandler vil være uændret i 2015, mens kun syv pct. ser at der kommer færre handler i 2015 end i 2014.

Figur 3: Vurderer du, at der er flere eller færre virksomheder, der overvejer salg i det kommende år? (n=181)

Når der spørges ind til årsagerne til den forventede stigning i omfanget af handler, er der mere positivt nyt. Hele 56 pct. peger således på, at det er en styrket tro på fremtiden, der er den direkte årsag til den forventede udvikling. Derimod er der ikke tegn på at finansieringssituationen er væsentlig bedret. Kun 11 pct. vurderer, at stigningen skyldes, at det er lettere at få finansiering. Det er tilsyneladende heller ikke prisniveauet, der skal drive stigningen i handler op. Kun syv pct. vurderer, at stigningen i fremtidige handler skyldes, at virksomhedspriserne er faldet.

Tabel 3: Hvad vurderer du er årsagen til stigningen i virksomhedshandlerne? (n=93)

Styrket tro på fremtiden	56%
Finansieringssituationen er forbedret	11%
Opkøb af nødlidende virksomheder	16%
Virksomhederne er faldet i pris	7%
Andet (angiv venligst):	6%
Ved ikke	2%

Manglende finansiering er fortsat den største vækstbremse

Selv om revisorerne ser stigende investeringslyst i erhvervslivet, er der fortsat flere forhold, der lægger en dæmper på væksten. Ni ud af 10 revisorer vurderer således, at manglende adgang til finansiering er den største barriere i 2015 for at skabe vækst i virksomhederne. Det er en lille stigning i forhold til året før. Også administrative byrder (40 pct.) og manglende efterspørgsel på hjemmemarkedet (36 pct.) vurderes at have en negativ indflydelse på væksten.

Tabel 4: Hvilke af følgende faktorer, vurderer du, pt. er de væsentligste barrierer for at skabe vækst i virksomhederne? (Angiv maks. 3 svar) (n=181)

Adgang til likviditet og finansiering	88%
Administrative byrder	40%
Mangel på efterspørgsel på hjemmemarkedet	36%
Omkostninger til materialer og arbejdskraft	27%
Skatter og afgifter	23%
Dårlig adgang til kvalificeret arbejdskraft	17%
Mangel på efterspørgsel på eksportmarkederne	15%
Mangelfuld økonomistyring	14%
Dårlig udnyttelse af offentlige erhvervsstøtte kroner	6%
Andet (angiv venligst):	3%
Dårlig adgang til økonomisk rådgivning	0%

Styr på økonomien og effektivitet kender tegner de bedste virksomheder

Fokus på effektiviseringer og styr på økonomi og nøgletal. Det er den opskrift, der ifølge revisorerne kender tegner de virksomheder, der har klaret sig bedst økonomisk de sidste tre år. Ca. to tredjedele af respondenterne fremhæver effektiviseringer og likviditetsstyring som egenskaber hos de bedst performende virksomheder. Hver anden revisor fremhæver desuden omkostningsreduktioner som et yderligere kendetegn ved de virksomheder, der har klaret sig bedst set over en treårig periode. Kun en mindre andel, ca. syv pct., vurderer, at outsourcing og opstart i udlandet kender tegner de økonomisk succesrige virksomheder.

Tabel 5: *Hvad, vurderer du, kendetegner de virksomheder, som har klaret sig bedst økonomisk de seneste tre år? (n=188)*

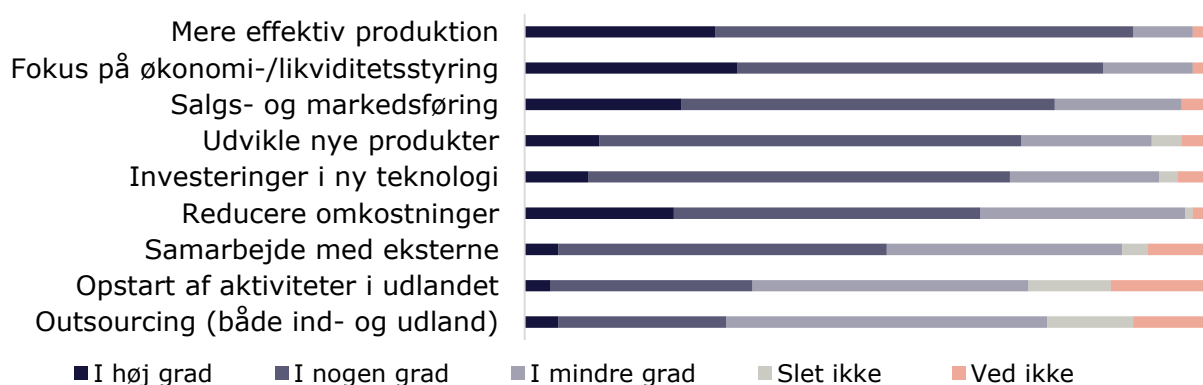
Fokuseret på økonomi/likviditetsstyring	66%
Effektiviseret produktion/arbejdsgange	60%
Reduceret omkostninger	50%
Fokuseret på salg og markedsføring	31%
Udviklet nye produkter	23%
Foretaget investeringer	17%
Outsourcet	7%
Startet nye aktiviteter i udlandet	7%
Samarbejdet med eksterne	6%
Andet (angiv venligst):	4%
Ved ikke	2%

Mindre fokus på omkostninger, mere fokus på salg og markedsføring

For første gang i flere år vurderer revisorerne, at der er ved at ske et skifte i virksomhedernes strategiske prioriteringer fra mere defensive indsatsområder som fx omkostningsreduktion til mere offensive indsatsområder som fx salg og markedsføring. Andelen af revisorer, der således vurderer, at virksomhederne vil prioritere reduktion af omkostninger faldt fra 76 pct. i 2014 til 65 pct. i 2015. Og selv om fokus på økonomi- og likviditetsstyring ifølge revisorerne fortsat er et højt prioriteret indsatsområde, faldt andelen fra 90 pct. i 2014 til 83 pct. i 2015.

Til gengæld vurderer en større andel af revisorerne nu, at et område som salg og markedsføring vil fylde mere i virksomhedernes prioriteringer i 2015. 76 pct. vurderer, at salg og markedsføring i høj grad/i nogen grad vil blive prioriteret i det kommende år mod 61 pct. i 2014. Ligeledes forholder det sig for offensive indsatsområder som fx investeringer i ny teknologi og samarbejde med eksterne. Her vurderer henholdsvis 70 pct. og 52 pct. at disse indsats vil blive prioriteret i 2015. I 2014 var det bare 53 pct. og 42 pct.

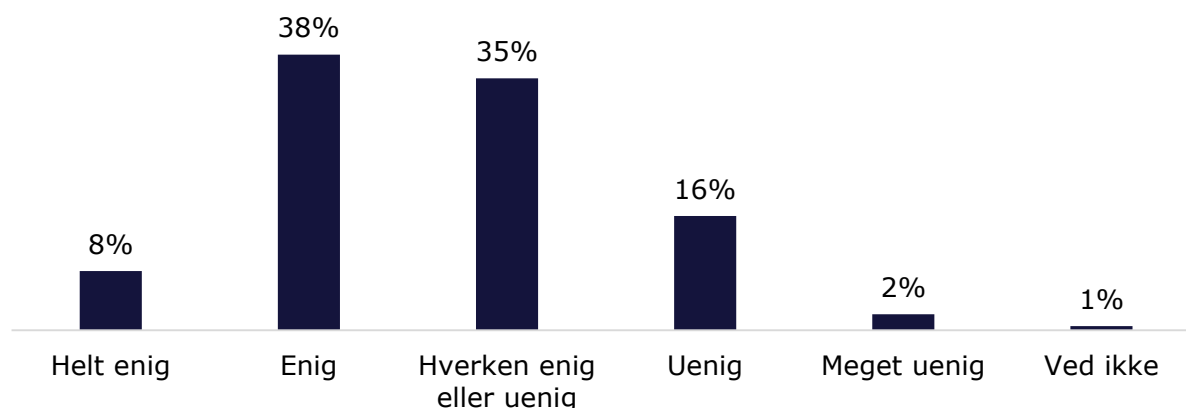
Figur 4: *Hvordan oplever du, at virksomhederne prioriterer deres indsats på følgende områder i 2015? (n=184)*

Virksomhederne vil forsat skære i omkostningerne

46 pct. af revisorerne er enige/helt enige i, at virksomhederne vil skære yderligere i deres omkostninger i 2015. Det er en mindre andel end året før, hvor 57 pct. af respondenterne pegede på, at virksomhederne var nødt til at skære. 16 pct. af respondenterne er uenige i at virksomhederne vil skære, mens en relativ stor andel (35 pct.) hverken er enig eller uenig.

Figur 5: Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn? Virksomhederne vil være nødt til at skære i omkostningerne de kommende 12 måneder. (n=183)

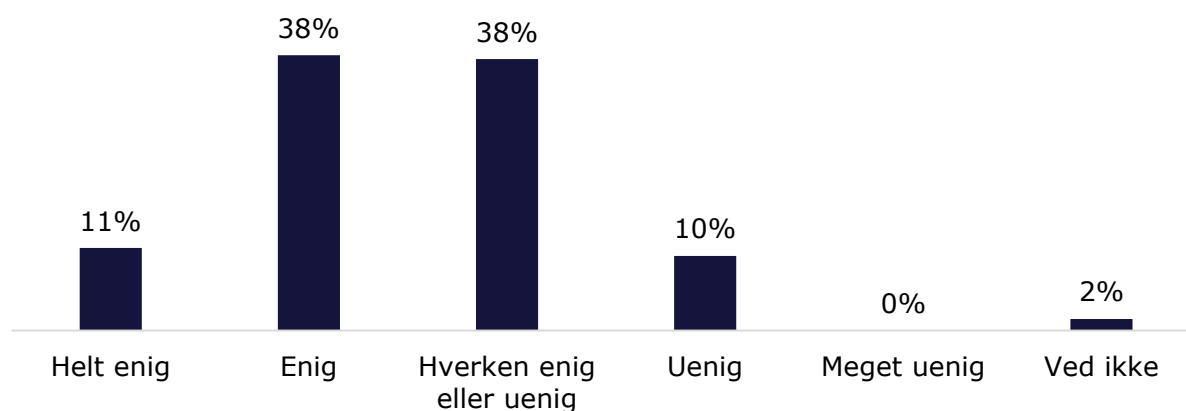

Det er ligesom i 2014-undersøgelsen lønninger og reduktion af varelagre, der topper listen over emner, som revisorerne vurderer, at der vil blive skåret ned på. Også bonusordninger, personalegoder og rejser er blandt de områder, som vurderes at blive skåret ned på i de næste 12 måneder.

Mangel på kvalificeret arbejdskraft

Virksomhedernes mangel på kvalificeret arbejdskraft er ofte til debat i offentligheden. Spørger man revisorerne i undersøgelsen, er hver anden enig/helt enig i, at virksomhederne har sværere ved at rekruttere kvalificeret arbejdskraft end året før. Kun 10 pct. af revisorerne er direkte uenige i dette udsagn, mens ingen af deltagerne i undersøgelsen giver udtryk for at de er 'meget uenige'. En relativ stor andel 37 pct. er dog hverken er enige eller uenige.

Figur 6: Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn? Virksomhederne har generelt sværere ved at rekruttere kvalificeret arbejdskraft end for ét år siden. (n=182)

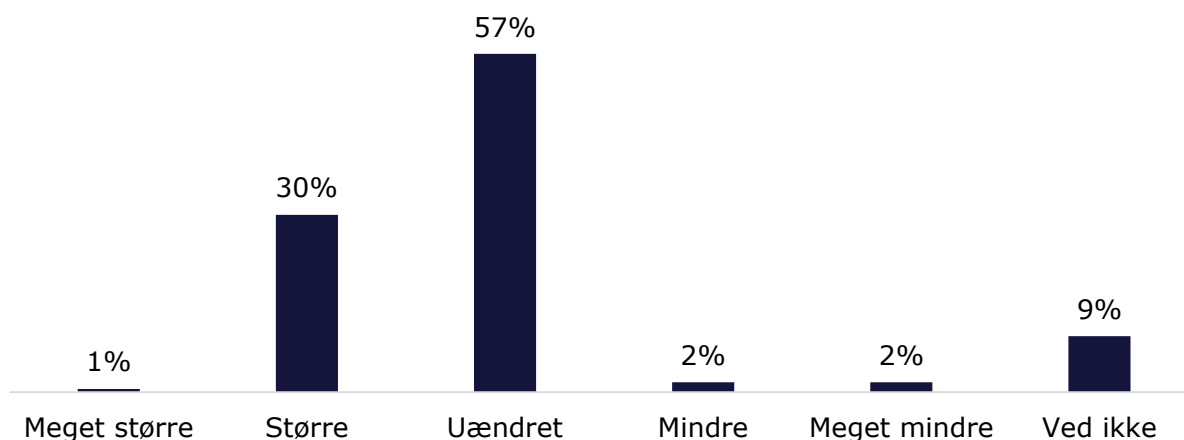
Ifølge revisorerne er det især i Servicebranchen (49 pct.), i Industrien (44 pct.), Byggeriet (44 pct.) og IT-branchen (36 pct.), at der er mangel på kvalificeret arbejdskraft. Derimod er det kun en mindre andel af revisorerne, der ser mangel inden for Detailhandlen (én pct.), Transport (4 pct.), Medier (7 pct.) mfl.

Tabel 6: Hvilke brancher vurderer du har særligt svært ved at rekruttere kvalificeret arbejdskraft? (Angiv maks. 3 svar) (n=90)

Service	49%
Industri	44%
Byggeri	44%
Finans	40%
IT	36%
Landbrug	12%
Medier	7%
Overnatning og restauration	6%
Transport	4%
Fast ejendom	3%
Kultur, forlystelser og sport	3%
Andet (angiv venligst):	2%
Detailhandel	1%
Ved ikke	2%

Virksomhedernes behov for adgang til udenlandsk arbejdskraft er også et yndet emne i den offentlige debat. Adspurgt om behovet for udenlandsk arbejdskraft i virksomhederne vil være større eller mindre end for ét år siden, svarer knap en tredjedel af revisorerne i undersøgelsen, at de forventer et større behov. Hele 57 pct. svarer dog at behovet vil være uændret, mens bare to pct. svarer, at behovet vil være mindre end for ét år siden.

Figur 7: Vurderer du, at virksomhedernes behov for adgang til udenlandsk arbejdskraft er større eller mindre end for ét år siden? (n=181)

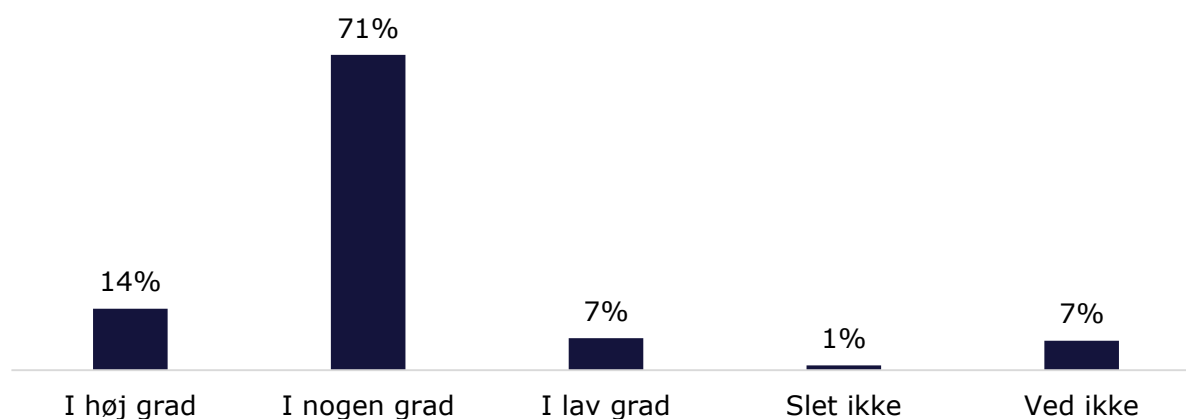
Stort produktivetspotentiale i danske virksomheder

Det er en kendt sag, at Danmark halter efter en række lande, som vi normalt sammenligner os med med hensyn til produktiviteten i erhvervslivet. Væksten i produktiviteten herhjemme er med få undtagelser lav. Spørgsmålet er så, om der er et produktivetspotentiale gemt i danske virksomheder, og hvor i virksomhederne det i givet fald ligger.

Spørger man revisorerne, der har deres daglige gang i landets virksomheder, er svaret rimelig klart. Tre ud af fire revisorer i undersøgelsen svarer således, at de i nogen grad/høj grad vurderer, at der er et uforløst produktivetspotentiale i danske virksomheder.

Kun syv pct. af revisorerne i undersøgelsen svarer 'i lav grad' på spørgsmålet om et uforløst produktivetspotentiale, mens én pct. svarer 'slet ikke'.

Figur 8: I hvor høj eller lav grad vurderer du, at der er et (uforløst) produktivetspotentiale i danske virksomheder? (181)

På spørgsmålet om hvor, revisorerne ser et uforløst produktivitetspotentiale svarer lidt over halvdelen (52 pct.) i produktionen og i produktionsprocesserne. Dertil kommer at knap en tredjedel peger på yderligere potentiale i produktionsapparatet. Set under ét er det således vurderingen, at produktionen i virksomhederne med tilhørende processer, maskiner mv. kunne have gavn af et produktionseftersyn.

Derudover er det revisorerne vurdering, at der også ligger et potentiale i at forbedre virksomhedernes strategier. Fire ud af 10 revisorer ser et potentiale i forbedrede strategier. Også administrationen i virksomhederne tillægges et vist potentiale (36 pct.).

Tabel 7: På hvilke områder ser du, at danske virksomheder har et (uforløst) produktivitetspotentiale? (Angiv maks. 3 svar) (n=181)

Produktion (processer etc.)	52%
Forbedrede strategier	39%
Administration	36%
Øgede synergier	33%
Produktionsapparat	30%
Personale	26%
Økonomistyring	24%
Andet (angiv venligst):	1%
Ved ikke	9%